

Foreningen af Danske Psykoterapeuter (FaDP)

Refleksioner over lovforslaget til et nyt familieretsligt system.

Præsenteret for lovforslaget af børne- og socialminister Mai Mercado, embedsmænd i ministeriet, dommere, familieadvokater og medarbejdere i Statsforvaltningen, er man ikke imponeret og kommer man uvilkårligt til at tænke på ordsproget "gammel vin på nye flasker".

Lovgivningen igennem 30 år har ført os til et skilsmissesamfund

Med det lovforslag stadfæster regeringen – hvis det skulle blive vedtaget i sin nuværende form? at det danske samfund er et skilsmissesamfund, at familien, som en central og vigtig eksistentiel base for børns opvækst i vores samfund, er under omdannelse/opløsning til noget vi "tror" er bedre, men som vi ingenlunde kan være sikre på. Med en skilsmisserate på 51 % og med 100.000 sager i Statsforvaltningssystemet på årsbasis, er det med et gennemsnit på 2 voksne og 2 børn per familie, i alt 400.000 mennesker, der årligt er involveret i en skilsmisse heraf 100-200.000 børn. Det er ikke alene alvorligt, men ødelæggende for vores samfund.

Og lad os lige slå én ting fast – en skilsmisse er for alle uden undtagelse en eksistentiel krise.

Mere end 80% af alle sammenbragte familier opløses indenfor de første 2 år på grund af uenigheder om børnene, 1.7 million voksne danskere bor alene og søgningen til psykiatrien er for børns vedkommende steget med 50% indenfor de sidste 5-6 år og 30% for de voksnes vedkommende. Langt flere børn bliver i disse år diagnosticeret med diagnoser som ADHD og OCD. Det kan også ses i folkeskolen, hvor alt for mange unge klarer sig dårligt og hvor især mange unge mænd dropper ud af uddannelser. Er det en succes? Er det, det vi ønskede at opnå med den lovgivning, vi har gennemført igennem de sidste 30 år? Det kan vi næppe forestille os.

Den psykosociale sammenhængskraft er stærkt vigende.

Vi oplever, at den psykosociale sammenhængskraft i samfundet er stærkt vigende, og har især eskaleret igennem de sidste 10 år efter vedtagelsen af forældreansvarsloven i 2007. Vi har igennem de sidste 5-10 år set negative effekter på mange planer, effekter der vil række langt ind i parforholdet, børns opvækst og erhvervslivet. En lovgivning, hvor man tilsyneladende kun vil se på de positive effekter, som der naturligvis også er en del af, men man lukker øjnene for de negative, som ses i ovennævnte tal og som påfører samfundet meget store økonomiske og sociale omkostninger. Konsekvenserne afspejles især i de meget store sociale udgifter, som hele tiden øges.

Det nye familieretlige system

Et system er aldrig bedre end de mennesker, der forvalter det! I princippet er der ikke noget galt med strukturen i det nuværende system, men der er noget galt med

holdningerne og indstillingerne hos de mennesker, der agerer i systemet, både i Statsforvaltningen, blandt familieretsadvokaterne, blandt psykologerne og ikke mindst dommerstanden. Endelig er kapacitetsspørgsmålet også et problem i sig selv. Antallet af skilsmisser er jo steget markant over de sidste 10 år, og flere fædre gør krav på at være sammen med deres børn. Det har naturligvis øget presset på systemet. Da det tilsyneladende er nøjagtig de samme medarbejdere i Statsforvaltningen (der blot skifter navn til familieretshuset), samme familieretsadvokater, psykologer og dommere, der skal forvalte afgørelserne i de såkaldte gule og røde konfliktsager, så får vi sandsynligvis mere af det samme og i værste fald, noget der er meget værre. Ikke mindst fordi et nyt system altid vil blive fulgt af positive forventninger om en bedring, men hvor kun ganske lidt skal gå galt før, at det atter vil opleves ikke at fungere.

Når der er behov for et nyt system, så er det jo fordi, at det nuværende system slet ikke virker tilfredsstillende. Alt for lange ventetider på grund af mange sager, og mange forkerte og kønsdiskriminerende beslutninger, er truffet igennem mange år, som det også er vist i en række dokumentarprogrammer i både DR og TV2, hvor man igennem de senere år har afsløret meget bizarre afgørelser i Statsforvaltningssystemet med tragiske menneskelige skæbner til følge. Desværre ser det ikke ud til, at tendensen med de mange skilsmisser falder, snarere tværtimod tror vi, at det vil stige i de kommende år. Ikke mindst fordi de meget selvoptagede "mig"-generationer er på vej til at blive forældre, og at vi forventer, at endnu flere fædre vil kæmpe meget mere for at få et ligeværdigt samarbejde med de børn, de har været med til at sætte i verden, og som for mange fædres vedkommende, børn de har været meget sammen med allerede fra de tidlige år af barnets liv.

At lave en ny struktur/nyt system til at forvalte skilsmisseproblematikken i vores samfund, løser derfor ikke noget som helst, hvis man ikke tager stilling til de bagved liggende grunde til de konfliktfyldte skilsmisser. Og et system der fremmer en hurtig afgørelse, løser ikke konflikten i sig selv – snarere tværtimod. Konflikten kan sagtens forværres, og hvem skal tage sig af den, når der er truffet en afgørelse? Der er stort set intet i lovforslaget om behov for eller krav om konfliktmægling og opfølgning efter en rets- eller myndighedsafgørelse. Endelig er en skilsmisse ikke en statisk proces i én af de 3 grupper. Skilsmisser kan sagtens begynde i mindelighed i den grønne gruppe, men ende meget konfliktfyldt, fordi der er følelser, savn og ikke mindst økonomi på spil. Og det er også vores erfaring, at det først bliver virkeligt og en realitet for mange mennesker, når bruddet er gennemført. Først her mærkes skilsmissen og for mange ensomheden, der fører til følelsesmæssige reaktioner, der fører til konflikter.

Følgende grunde til at der opstår en konflikt i forbindelse med en skilsmisse

1. Striden om samværet med børnene, hvor flere og flere fædre vil have et ligeværdigt samvær med deres børn, men hvor moderen og systemet i mange år i konflikttilfælde har givet moderen, det primære samvær og bopælsretten på et helt udokumenteret videnskabeligt grundlag. Med bopælsretten følger

også de offentlige ydelser, som samværsforælderen ikke får del i. Det er et meget stort problem, især når der er tale om 7/7, 8/6, 9/5 eller 10/4 ordninger. Det kan ikke passe, at i 89 % af alle skilsmisser, så er moderen den bedst egnede til at være mest sammen med børnene gennem resten af opvæksten? Det bør undersøges nærmere, hvorfor "nogen" har bestemt, at det skal være sådan?! Der findes nemlig ikke videnskabelig dokumentation for, at det er bedst for barnet!

2. Involvering af Statsforvaltningen, hvor tendensen som nævnt er meget tendentiøs, krænkende og diskriminerende i forhold til fædre og relationen til deres børn. For rigtig mange fædre er Statsforvaltningen det sted, hvor de virkelig oplever et nederlag, en ringeagtelse og en værdiløshed som far.
3. Involvering af advokater er med sikkerhed konfliktoptrappende. Advokater skal vinde sager og tjene penge. Derfor trækkes fronterne meget skarpt op, når parterne trækker advokatstanden ind i processen. Advokaterne har ingen interesse i at bilægge konflikten så tidligt som muligt – tværtimod. Der kan tjenes penge så længe sagen kører. Derfor er en skilsmisse alt for alvorlig en sag at overlade til advokater og domstolene alene. I disse svære afgørelser, skal der psykologer og psykoterapeuter med ind i afgørelserne i retten. Konflikten stopper jo ikke, blot fordi der er truffet en myndighedsafgørelse eller en retsafgørelse. Og i samme øjeblik at der er afsagt en dom, så hæver advokaterne deres tårnhøje honorarer og er over alle bjerge. Og tilbage står parterne med deres konflikt og frustrationer.
4. Dommerstanden og psykologerne er også stadig præget af den gamle holdning om, at det nok er bedst, at børnene er mest hos moderen efter en skilsmisse. En holdning der også her at fuldstændig udokumenteret.
5. Bodelingsspørgsmålet er også et meget stort problem. Den lovgivning er over 90 år gammel. Lovgivning bør ændres radikalt og tilpasses den nuværende familiestruktur. Det ville være langt mere rimeligt i dag, hvor alle har lige adgang til uddannelse og arbejdsmarkedet, at man ved indgåelse af et parforhold har skilsmissesæreje. Så undgås den ubehagelig diskussion, hvor man let kommer til at blande kærlighed og økonomi sammen. Har man i udgangspunktet skilsmissesæreje, så betyder det, at ved en senere skilsmisse, så bringer man det ud, som man har bragt ind i forholdet, medens alt det værdi, der er skabt under forholdet, skal naturligvis deles lige over. En væsentlig begrundelse er, at mange danner par, når de er blevet ældre, og her er det ikke rimeligt, at den anden skal rende med halvdelen, at det den ene har skabt længe inden de mødte hinanden. Det vil også stoppe "golddigger" mentaliteten, som desværre hersker ved ophævelsen af mange forhold.

Forebyggelse skal vi have meget mere af

1. Fra Foreningen af Danske Psykoterapeuter er vi at den opfattelse, at der skal gøres en meget stor indsats med forebyggelse for at begrænse antallet af

skilsmisser. Det er vores klare oplevelse, at hvis mange par, var kommet noget tidligere, så ville vi kunne have hjulpet parret videre til stor gavn for dem selv og især for deres børn. Alt for mange par går fra hinanden på det tidspunkt i parforholdet, hvor de i virkeligheden kunne lære allermost.

2. Oprettelse af regionale centre, hvor par – i tide – kan rette henvendelse – uden at skulle forbi lægen først – for at få hjælp i form af rådgivning, vejledning, sparring eller terapi, for at rette op på et skrantende parforhold. En implementering af den model som 11 kommuner afprøvede i 2012 og 2013 og som Hjørring og Vordingborg kommuner stadig kører, hvor unge par, der skal have deres første barn, tilbydes rådgivning i 4 sessioner inden fødslen og 8 sessioner efter, så de kan komme godt i gang som familie, er meget anbefalelsesværdig. Denne rådgivning har betydet, at langt færre af de unge par bliver skilt tidligt efter familieførelsen.
3. I de sager, hvor der skal træffes en afgørelse i Statsforvaltningen eller hos domstolen, skal der tilbydes konfliktmægling, rådgivning eller terapi, så familien som skilsmissefamilie kan komme videre på en ordentlig måde for alle parter. En retsafgørelse eller myndighedsafgørelse fjerner jo ikke konflikten. Snarere tværtimod.
4. FaDP opfordrer folketingets partier til at indlemme registrerede psykoterapeuter i ordningen med ydrenumre, som gælder for psykologerne. Der findes mange dygtige og erfarne psykoterapeuter og parterapeuter rundt om i landet. Der er 2 grunde, som afholder mange fra at søge en parterapeut. Den ene grund er økonomien, fordi der ikke ydes tilskud. Den anden er ordet "terapi", som mange er forbeholden overfor, idet begrebet forbindes med sygdom og behandling. Vores udfordring er den, at hvis vi kalder vores ydelse for rådgivning, så skal vores honorar tillægges moms, hvilket gør det endnu dyrere for klienterne. Derfor opfordrer vi til, at vi indlemmes i gruppen, der kan have et ydernummer og at man undlader momsen, når det gælder vores arbejde med mennesker i livskriser.
5. I FaDP er vi helt sikre på, at en investering i forebyggelse langt vil opveje de meget store sociale og psykosociale udgifter, som samfundet påføres, efter en skilsmisse. En skilsmisse vil altid belaste de i forvejen store sociale udgifter i samfundet. Hvis vi psykoterapeuter og psykologer kunne få det gjort helt legalt og normalt, at man søger hjælp i tide, hvis man mærker at parforholdet halter, så vil vi formentlig kunne halvere antallet af skilsmisser i dette land til gavn for parret selv og ikke mindst børnene?
6. Når det gælder skilsmisseadvokaterne, bør der træffes en politisk beslutning om, at advokater i skilsmissesager, SKAL sætte sig sammen for at finde ud af, hvordan familien bedst muligt kommer videre som skilsmissefamilie. Hvis vi sætter som krav, at der skal findes en løsning, så behøver mange sager måske slet ikke at komme i retten. Vi ved positivt, at der er advokater, der ved en skilsmissesags opstart taler sammen og aftaler, at de ikke kan tale sammen, hvorfor sagen køres efter bogen, så der kan skrives så mange timer på som

muligt. Omkostningerne til advokater er også en meget stor belastning i skilsmissegager.

Hermed har vi fra FaDPs side givet en række begrundelser for, hvorfor vi ikke tror på, at det nye familieretslige system vil løse noget, snarere tværtimod! Vi opfordrer til, at lovforslaget stilles i bero, indtil man har lavet en tilbundsgående undersøgelse af alle de forhold, der spiller ind, når et par vælger at blive skilt med henblik på at nedbringe antallet af konfliktfyldte skilsmisser.

Vi anbefaler følgende krav til fremtidens skilsmisser, som vi tror på vil reducere konfliktniveauet væsentligt:

1. Ligestilling af forældre ved skilsmisse
2. Automatisk 7/7 ordning for biologiske forældre – med mindre forældrene selv aftaler andet.
3. Barnet har bopælsadresse hos begge forældre, der hermed er ligestillede juridisk og økonomisk i forhold til barnet. Det har en stor psykologisk betydning for begge forældre og dermed deres relation til barnet.
4. Børnepenge følger barnet, hvilket betyder lighed ved en 7/7 ordning.
5. Ved højkonflikt skal samvær med den konfliktoptrappende forælder reduceres indtil den pågældende forælder forstår, at der skal samarbejdes.
6. Udtalelser i familieretshuset og i retten skal være under strafansvar.
7. Bodelingsreglerne skal ændres således at alle der indgår et parforhold i udgangspunktet har skilsmissegærende, så der ikke kan spekuleres i økonomisk vinding. Al værdi der skabes under forholdet skal deles ligeværdigt.
8. Advokater SKAL mødes med henblik på at søge en mindelig løsning omkring samvær, bopæl og økonomi, så begge parter kan komme videre på bedst mulig måde til gavn for barnet.
9. Lovgivningsmæssigt skal der åbnes mulighed for at føre vidner i retten, som det er tilfældet i stort set alle andre retssager.
10. Domsafsigelsen skal drøftes med en psykolog/psykoterapeut, der skal være til stede under retsmødet.
11. Begrebet "primær omsorgsperson" skal fjernes og erstattes med forælder kompetence.
12. Der etableres regionale centre, hvor der ydes tilskud til par, der har vanskeligheder i parforholdet, kan søge hjælp i form af terapi, rådgivning, vejledning og børnerådgivning.
13. Der skal stilles krav om, at alle par har forsøgt sig med rådgivning eller terapi, inden der kan blive tale om en skilsmisse.
14. De regionale centre skal også tage sig af efterbehandlingen af en rets- eller myndighedsafgørelse med henblik på at bidrage til at ophæve konflikten.
15. Alle medarbejdere i Familieretshuset skal undervises i de nye holdninger og regler for par, der bliver skilt, så de ikke fortsætter med de regler og udokumenterede holdninger, de har ageret efter i de sidste 30 år.

Foreningen af Danske Psykoterapeuter (FaDP)

Torben Haugaard, formand for politisk udvalg i FaDP.